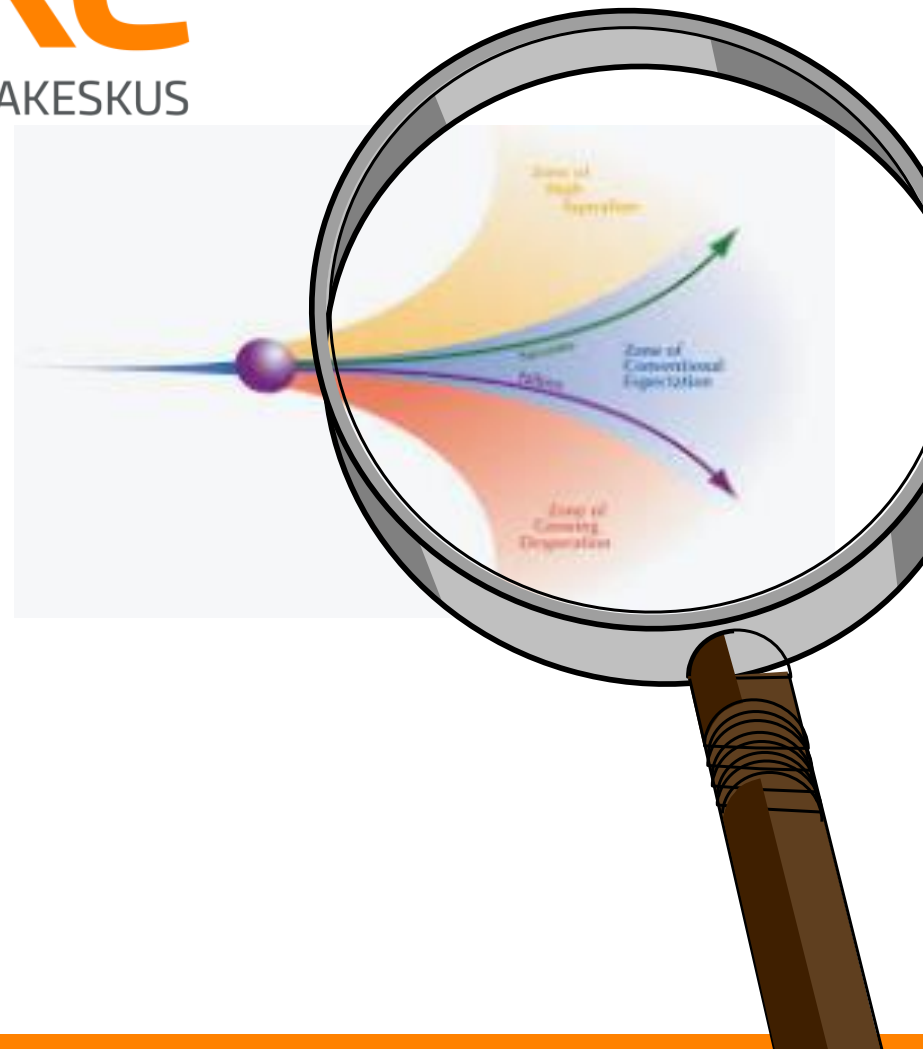

Ilmastokestävät ruokavaliot ja suomalaisen ruokajärjestelmän muutostarpeet

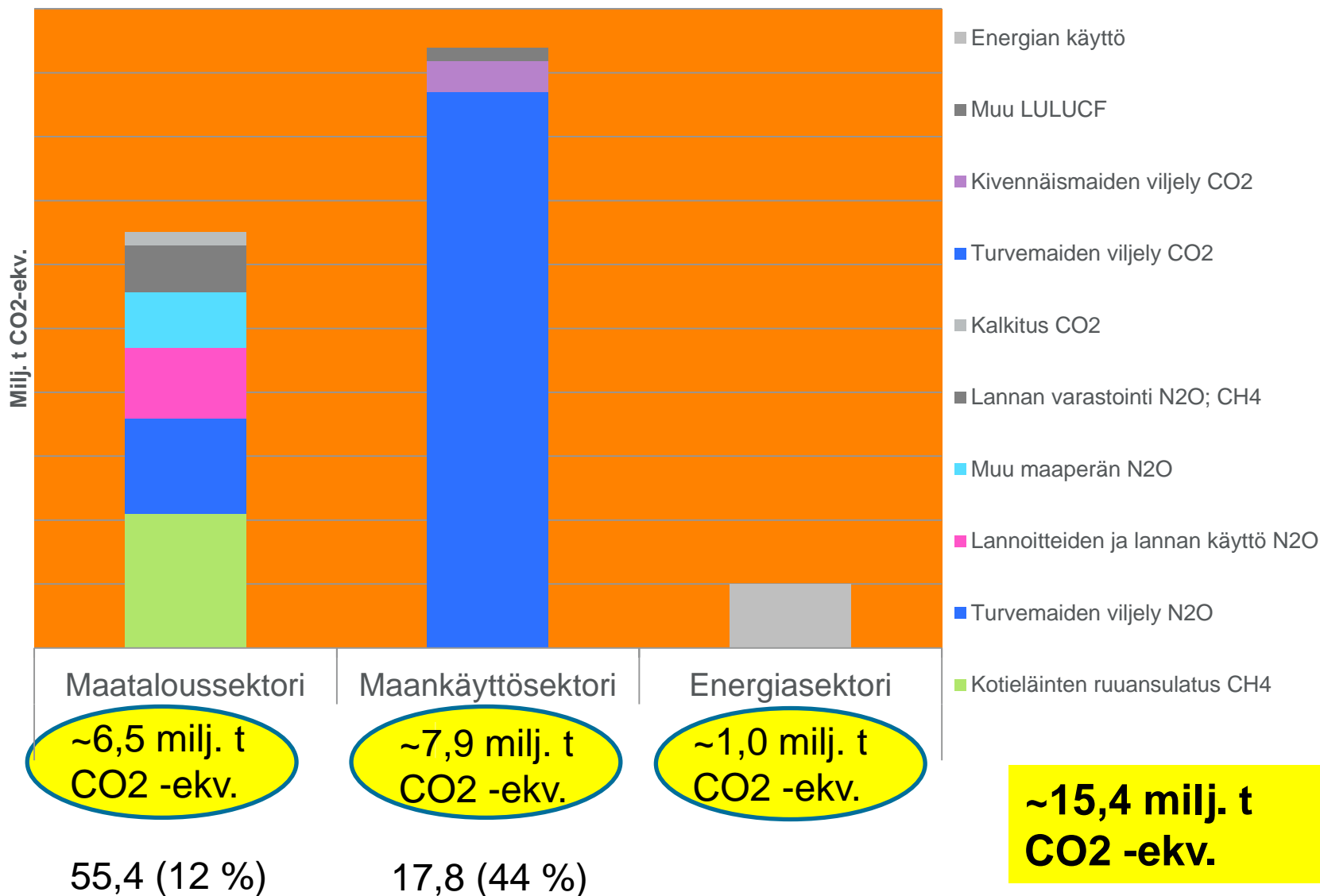
Jyrki Niemi

Luonnonvarakeskus (Luke)

e-mail: jyrki.niemi@luke.fi

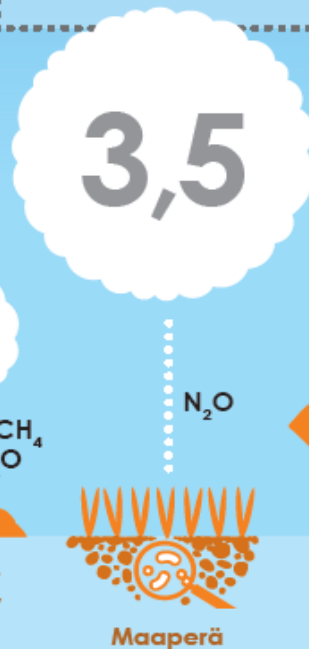
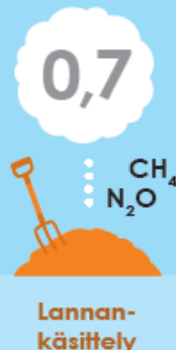
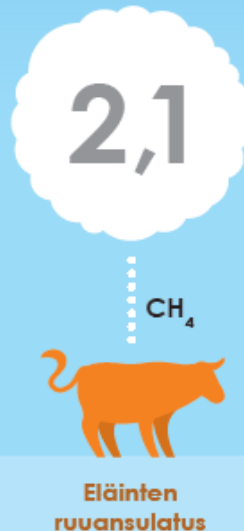
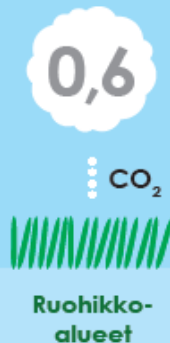
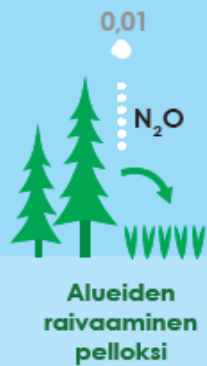

Maatalouden kasvihuonepäästöt, 2017

Maataloudesta lähtöisin olevat kasvihuonekaasupäästöt

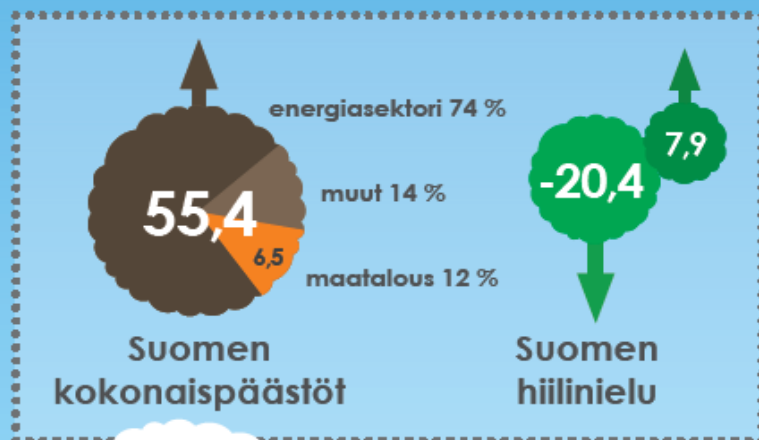
7,3

Maankäyttö, maankäytön muutokset ja metsätalous

Maatalous

Energia

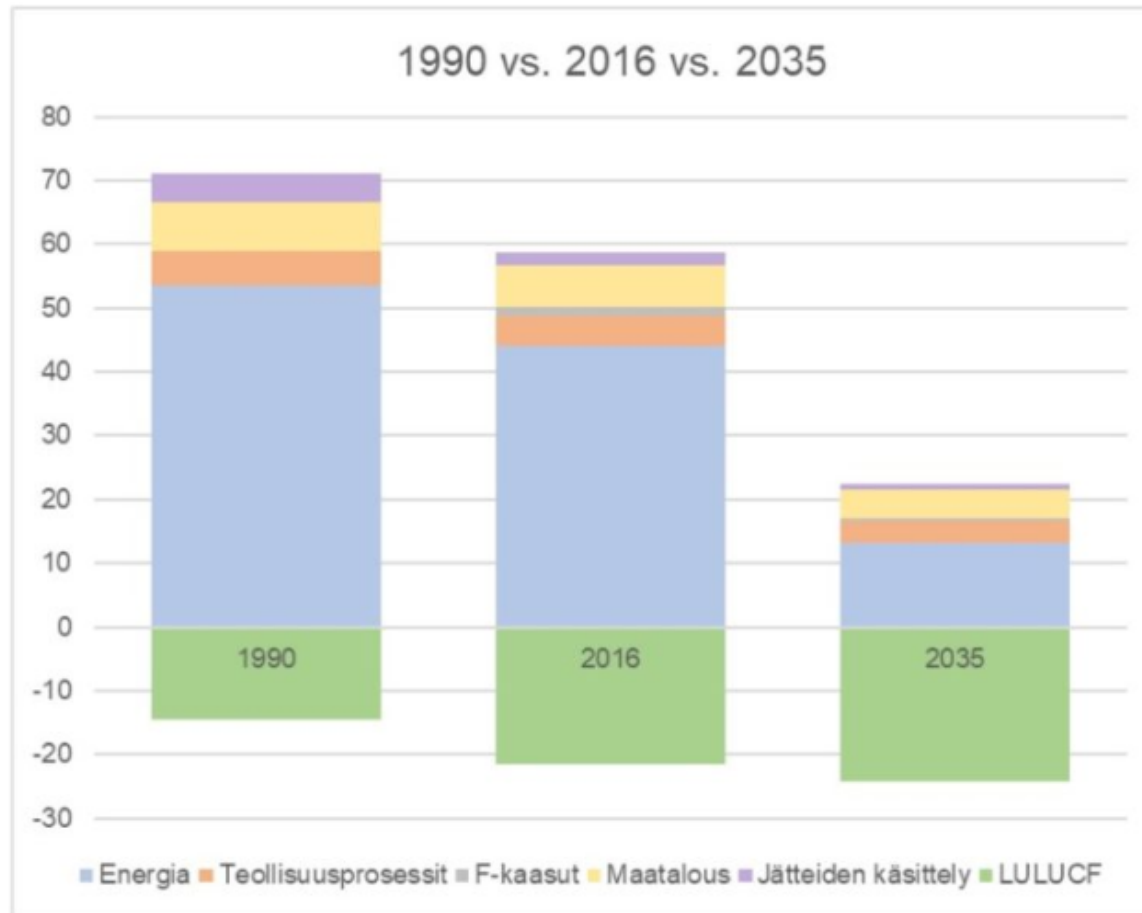

Maataloudesta lähtöisin olevien päästöjen raportointi YK:n ilmasopimuksen mukaisessa raportoinnissa, luvut vuoden 2017 päästöjä, milj. tonnia CO₂-ekv. Viljelysmaiden CO₂-päästöt sisältää myös pellonraivauksen CO₂-päästöt. (Lähde: Tilastokeskus 2019. Suomen kasvihuonekaasupäästöt 1990-2018.) Tarkasteltaessa ruokatuotteiden ilmastovaikutuksia kasvihuonekaasupäästöjä syntyy myös mm. teollisuudesta, kaupasta ja logistiikasta.

Ruokajärjestelmän kokonaispäästöt?

Karkea arvio: Kotimaisen ruuantuotannon aiheuttaminen kokonaispäästöjen osuus on noin **25-30%** Suomen kaikista ilmastopäästöistä.

Ilmastopaneelin Suomelle laskema päästövähennyspolku vuoteen 2035

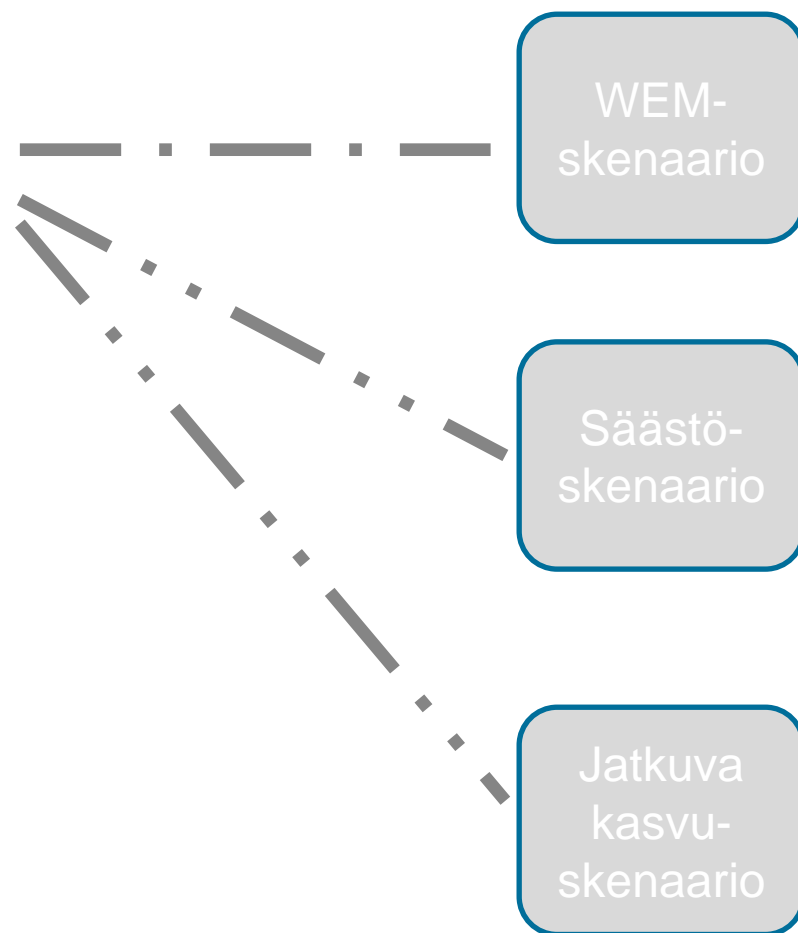
Maataloussektori

~6,5 milj. t
CO₂-ekv.

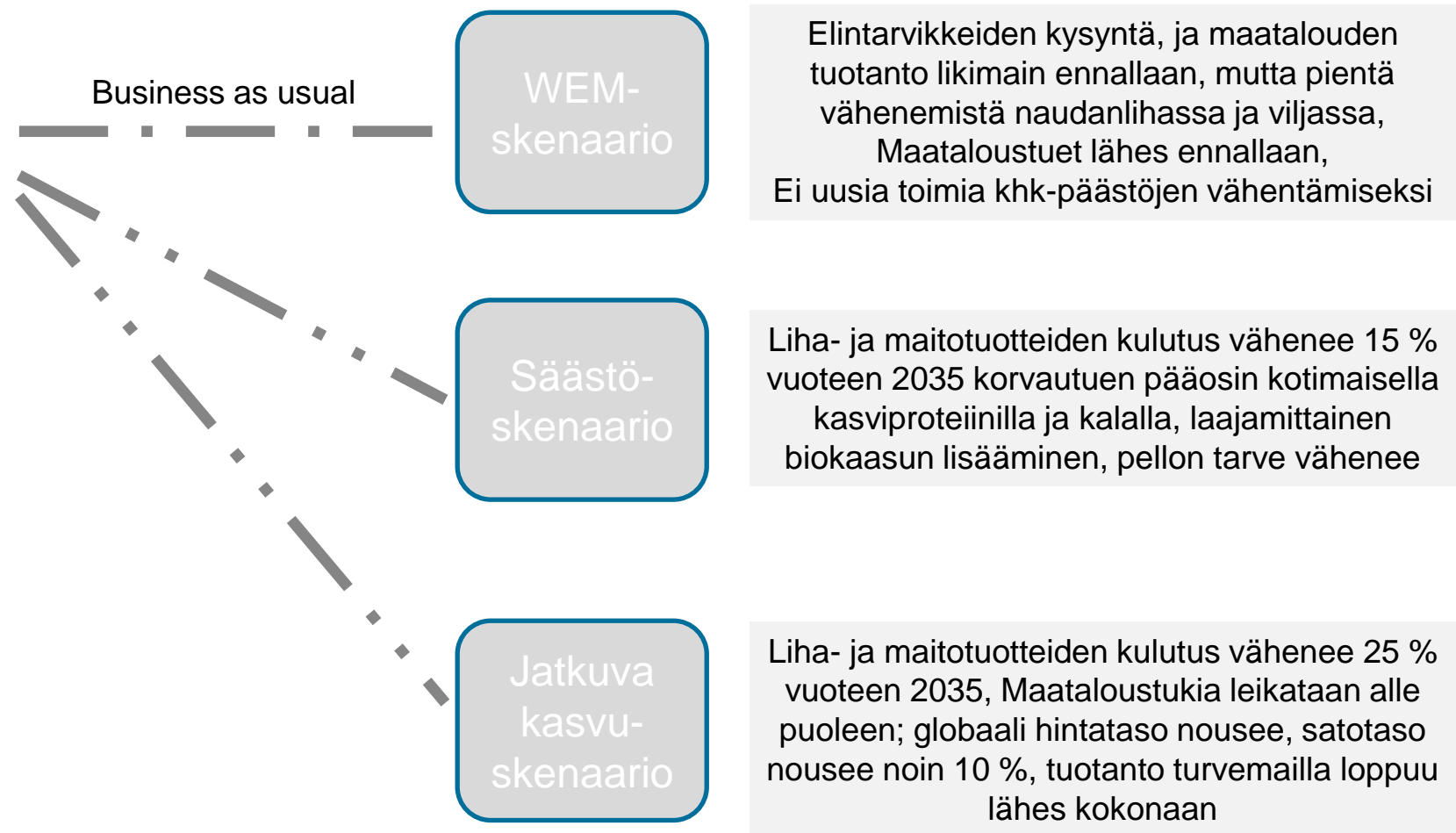
~4,7 milj. t
CO₂-ekv.

2016-2035
-28%

VTT: Hiilineutraali Suomi 2035 – skenaariot ja vaikutusarviot

VTT: Hiilineutraali Suomi 2035 – skenaariot ja vaikutusarviot

Maatalouden KHK-päästöt, kun otetaan huomioon päästöt sekä maataloussektorilla että LULUCF-sektorin viljelysmaaluokassa

Mt CO2-ekv.	WEM	Jatkuva kasvu	Säästö
Maataloussektori 2015	6,52		
LULUCF-sektorin viljelysmaa 2015	7,1		
YHTEENSÄ 2015	13,6		
2035			
- Maataloussektori	6,38	4,88	5,27
- LULUCF-sektorin viljelysmaa	7,65	4,23	4,77
YHTEENSÄ 2035	14,0 +3%	9,11 -35%	10,0 -28%
2050			
- Maataloussektori	6,45	3,84	4,36
- LULUCF-sektorin viljelysmaa	7,88	1,59	2,63
YHTEENSÄ 2050	14,33	5,43	6,99
Muutos 2015-2050	+5 %	-60 %	-49 %

Lähde: VTT 2020. Hiilineutraali Suomi 201235 –Skenaariot ja vaikutusarviot

Eri maataloustuotteiden kulutuksen muutos (%) vuodesta 2018 vuoteen 2050

(i) Jatkuva kasvu- ja (ii) Säästö-skenaarioissa

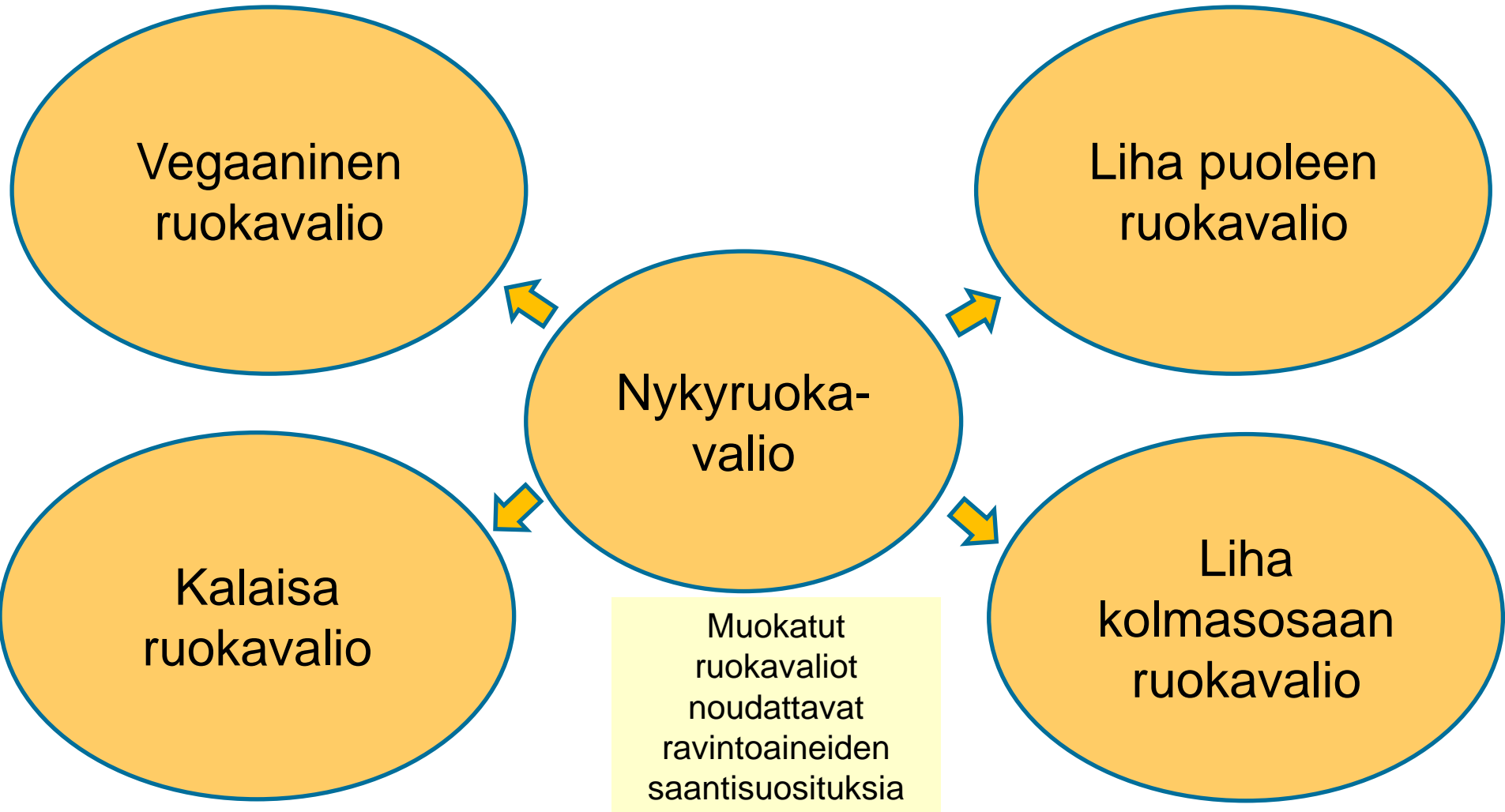
Tuote	Jatkuva kasvu	Säästö
Maitotuotteet (kaikki)	-50 %	-30 %
Naudanliha	-50 %	-30 %
Sianliha	-50 %	-30 %
Siipikarjanliha	-50 %	-30 %
Muu liha (lammas, poro, riista)	0 %	0 %
Kananmunat	0 %	0 %
Vehnä	+10 %	+5 %
Ruis	+100 %	+70 %
Ohra	+30 %	+20 %
Kaura (sis. kaurajuomiin kuluva kauran)	+317 %	+200 %
Palkokasvit (herne ym, myös tiivisteinä ym. jalosteina)	+800 %	+500 %
Kala (ei mukana maatalouteen liittyvissä laskelmissa)	+75 %	+50 %

Maitotuotteiden ja lihan kulutuksen väheneminen korvautuu täysjyväviljojen, kalan ja palkokasvien kulutuksen kasvulla, niin että ravitsemustarpeet likimain täyttyvät

Mitä seuraisi lihan ja maidonkulutuksen merkittävästä vähenemisestä ruoka-alalle?

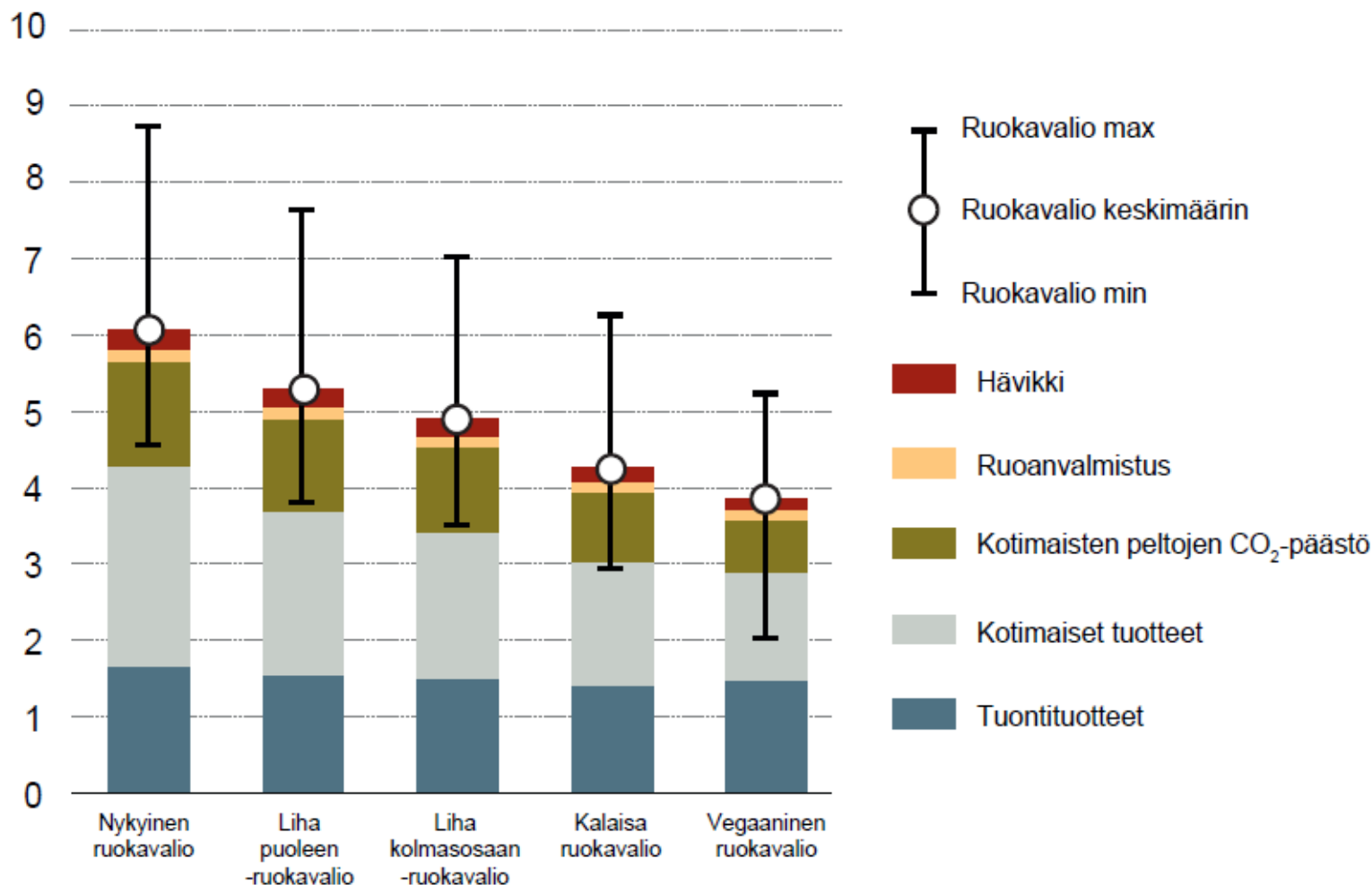
- Jos kulutuksen väheneminen tapahtuisi pelkästään Suomessa, mutta kysyntä maailmalla jatkuisi
  - kotimainen kotieläintuotanto voisi säilyä ja vienti kasvaa
  - vientimäärien kehitys riippuisi kansainvälisestä hintatasosta ja suomalaisen kotieläintuotannon hintakilpailukyvyistä
  - sekä maataloustuista, joilla kotieläintaloutta tuetaan (ilman tuotantoon sidottuja tukia tuotantomäärät nykyistä pienempiä)
- Ruokaminimihankkeessa oletus, että lihankulutuksen väheneminen tapahtuu maailmanlaajuisesti ja niin, lihantuotanto Suomessa supistuisi kotimaisen lihan kulutuksen vähentyessä

Ruokaminimiprojektissa neljä vaihtoehtoista ruokavaliota

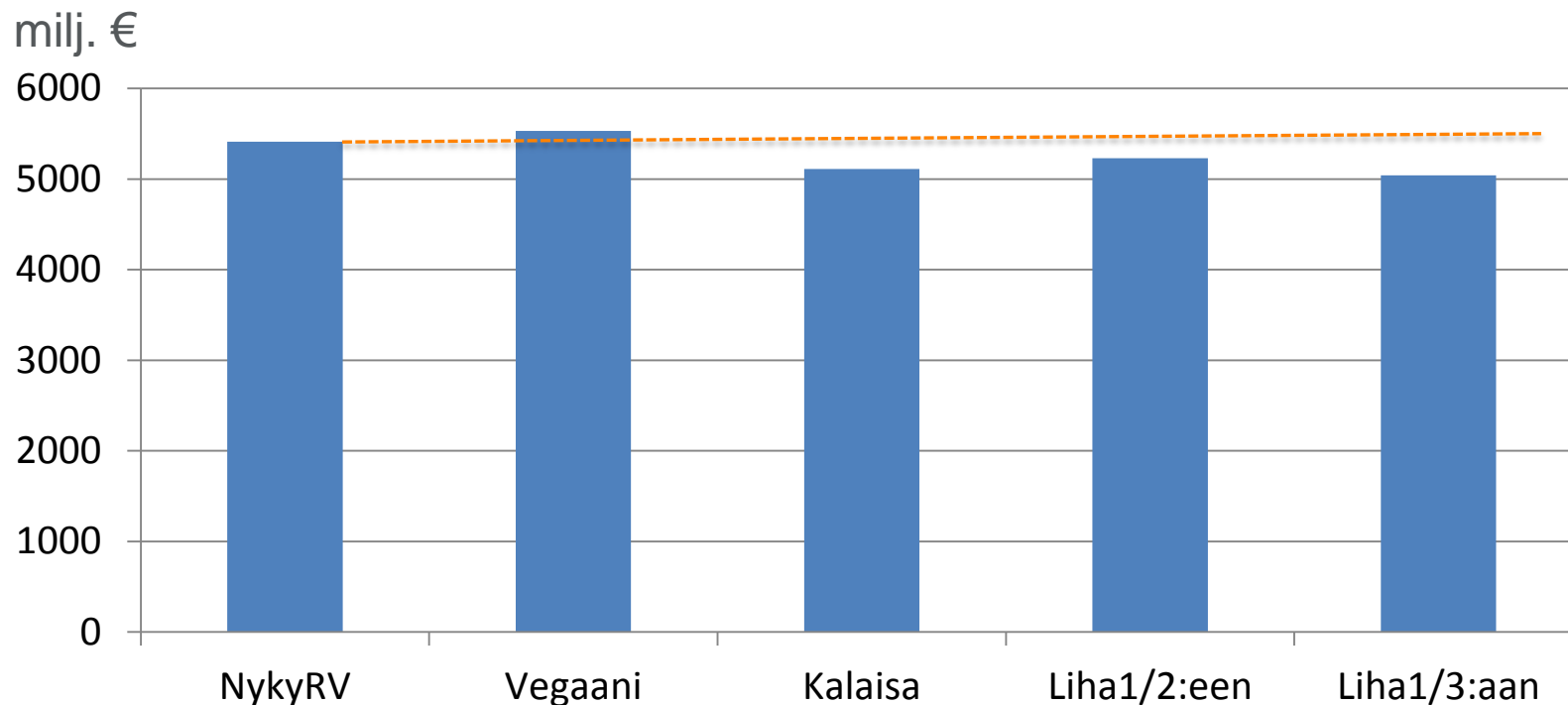
Lähde: Saarinen ym. 2019. Ruokavaliomuutoksen vaikutukset ja muutosta tukevat politiikkayhdistelmät: RuokaMinimi-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:47: 157 s.

Ruokavalioiden ilmastovaikutukset kg CO₂-ekvivalenttia per henkilö päivässä

Lähde: Saarinen ym. 2019. Ruokavaliomuutoksen vaikutukset ja muutosta tukevat politiikkayhdistelmät: RuokaMinimi-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:47: 157 s.

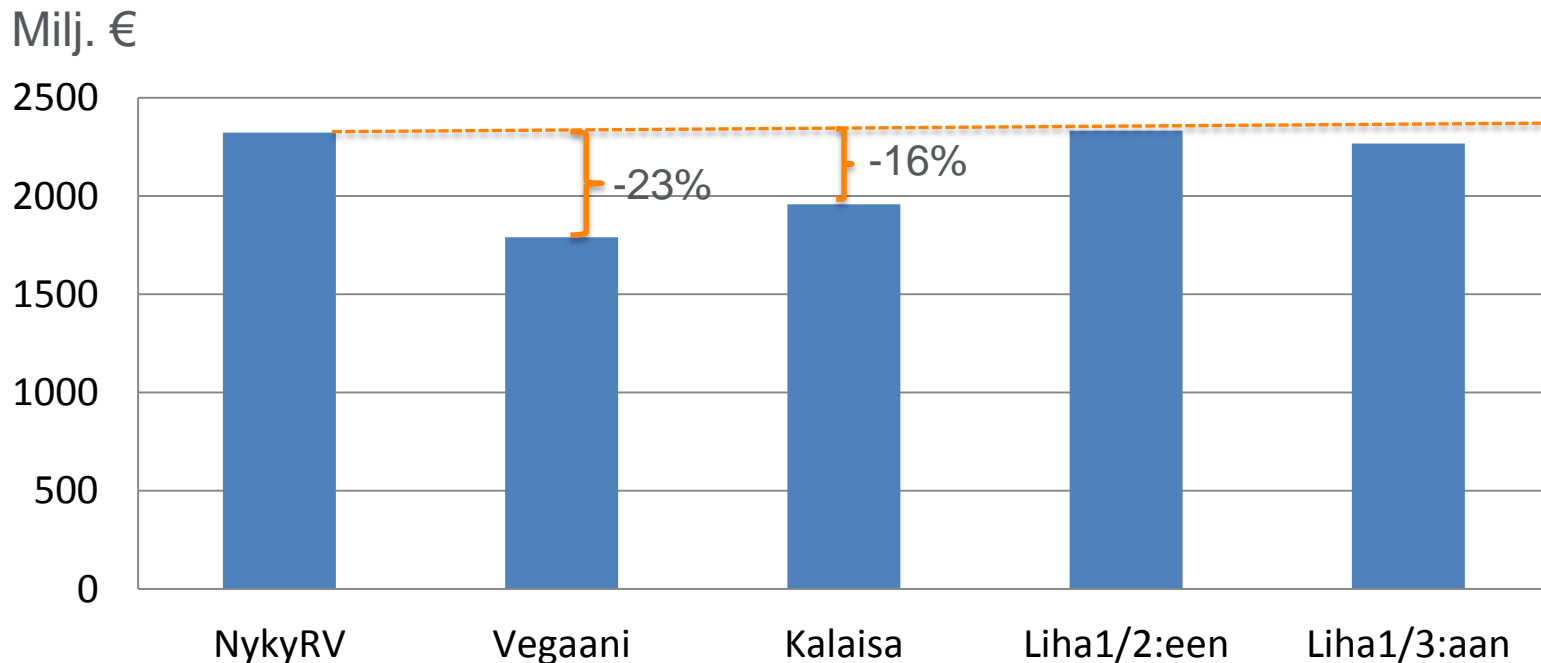
Elintarviketeollisuuden tuotosvaikutus eri ruokavalioissa panos-tuotos-analyysin mukaan, milj. €

- elintarviketeollisuuden tuotos säilyy nykyruokavalion tasolla tai laskee hiukan vaihtoehtoisissa ruokavalioskenaarioissa
- vegaaniruokavaliossa elintarviketeollisuuden tuotos kasvaa kaksi prosenttia

Lähde: Saarinen ym. 2019. Ruokavalionmuutoksen vaikutukset ja muutosta tukevat politiikkayhdistelmät: RuokaMinimi-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:47: 157 s.

Maatalouden tuotosvaikutus eri ruokavalioissa panos-tuotos-analyysin mukaan, milj. €

- maatalouden tuotos- ja arvonlisäysvaikutukset laskisivat selvästi vegaanisessa ja kalaisassa ruokavaliossa, mutta pysyisivät nykyisellä tasolla, jos ruokavaliossa on lihaa puolet tai kolmanneksen nykyiseen ruokavalioon verrattuna

Lähde: Saarinen ym. 2019. Ruokavaliomuutoksen vaikutukset ja muutosta tukevat politiikkayhdistelmät: RuokaMinimi-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:47: 157 s.

Panos-tuotoslaskennan ja mallin rajoitteet

- Euromääräistä kulutusta muutettiin ruokavalioissa samassa suhteessa kuin fyysiset kulutusmäärät muuttuvat ts. hintasuhteiden oletettiin säilyvän ennallaan.
- Oletus kotimaisen ja tuonnin kulutusosuuden säilymisestä.
- Tuotannon oletettiin tapahtuvan nykyteknologialla eli tuotannonalojen nykyisillä panosrakenteilla.
- Kulutusmuutokset ovat kuitenkin niin suuria, että reaali maailmassa investoinnit välttämättömiä. Investointien jälkeisessä tilanteessa käytetyt kertoimet eivät enää päde.

Lähde: Saarinen ym. 2019. Ruokavaliomuutoksen vaikutukset ja muutosta tukevat politiikkayhdistelmät: RuokaMinimi-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:47: 157 s.

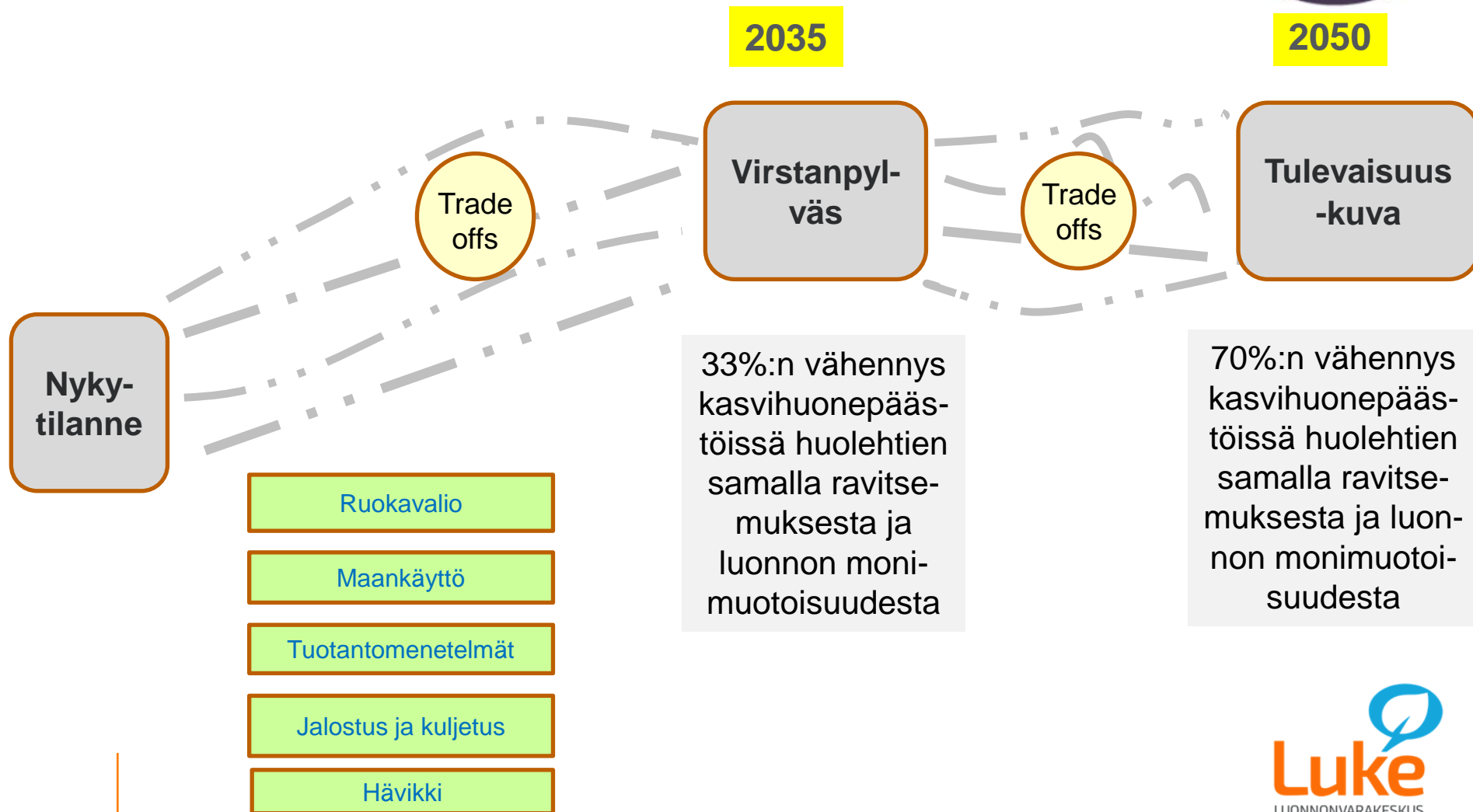
Muita huomioita

- Tuotantoteknologiset muutokset suuria, mikä vaatisi kotimaiselta maataloudelta sopeutumista (uudet investoinnit)
- Lähtöasetelma Suomessa hyvin vaikea kannattavalle kasviperäisen proteiinin tuotannolle; kilpailuetu tehokkaassa kotieläin- ja kasvihuonetuotannossa, ei avomaan tuotannossa
- Tuonnin osuus voi kasvaa merkittävästi (Vegaani)
- Jalostuksessa edelleen tehdään iso osa tuotannon arvosta
->loppumuutokset ei suuria
- Tuotteiden jalostusaste vaihtoehtoruokavalioissa vaikuttaa elintarvikejalostuksen tuotannon arvoon.
- Elintarvikejalostuksen sisäiset muutokset suuria; edellyttää investointeja ja kokonaisten arvoketjujen uudelleen rakentamista

Lähde: Saarinen ym. 2019. Ruokavaliomuutoksen vaikutukset ja muutosta tukevat politiikkayhdistelmät: RuokaMinimi-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:47: 157 s.

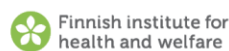
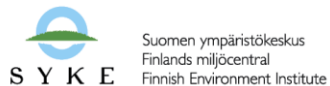

Päästövähennyspolkujen rakentaminen ruokasektorille?

JUST FOOD

*Sustainable,
climate-smart and
just food system*

- Rahoitus: Strategisen tutkimuksen neuvosto, Suomen Akatemia – FOOD programme 2019-2025